

Sygn. akt II CSK 405/15

POSTANOWIENIE

Dnia 3 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Tadeusz Ereciński

w sprawie z wniosku M. w P.

przy uczestnictwie M. S. i Prokuratora Rejonowego Poznań - Stare Miasto w
Poznaniu

o umieszczenie w domu pomocy społecznej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 3 listopada 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania M. S.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 21 października 2014 r., sygn. akt II Ca 577/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. może być zatem osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym, wyjaśniając istotne zagadnienia prawne, dokonując wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, bądź usuwając z obrotu prawnego orzeczenia wydane w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwe. Dlatego też nie każda skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania.

Jako okoliczność uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała nieważność postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.), która miała polegać na nieustanowieniu dla niej pełnomocnika z urzędu pomimo, że ze względu na stan zdrowia psychicznego skarżąca nie była zdolna do złożenia takiego wniosku, a udział pełnomocnika był konieczny. W orzecznictwie Sadu Najwyższego dominuje pogląd, że odmowa ustanowienia dla strony pełnomocnika procesowego z urzędu nie usprawiedliwia zarzutu nieważności postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw, gdyż wniosek ten podlega uwzględnieniu – zgodnie z art. 117 § 5 k.p.c. – jeżeli w ocenie sądu udział profesjonalnego pełnomocnika jest potrzebny (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2005 r., III CK 533/04, z dnia 12 września 2007 r., I CSK 199/07; z dnia 16 kwietnia 2008 r., V CSK 564/07, z dnia 18 kwietnia 2008 r., CSK 636/07, oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2007 r., V CSK 37/07 i z dnia

29 kwietnia 2009 r., II CSK 643/08). Tylko w wyjątkowych sytuacjach nieprzyznanie fachowej pomocy pełnomocnika z urzędu może być kwalifikowane jako powodujące nieważność postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw. Dotyczy to jednak tylko przypadków, gdy strona swoim zachowaniem wykazuje nieznajomość reguł postępowania lub nieporadność, prowadzącą do tego, przy faktycznym lub prawnym skomplikowaniu sprawy nie jest w stanie wykorzystać prawnych możliwości prawidłowego jej prowadzenia (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2009 r. II 195/09, OSNP 2011 nr 13-14 poz. 190 oraz z dnia 12 maja 2010 r. I UK 19/10).

W sprawie, w której wniesiono skargę kasacyjną taka sytuacja nie występuje. Skarżąca w postępowaniu przed Sądami obu instancji była reprezentowana przez pełnomocników, którymi byli jej syn K. S. oraz córka A. K.. Pełnomocnicy uczestniczki czynnie uczestniczyli w postępowaniu, składali pisma procesowe w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji i uczestniczyli w posiedzeniach tego sądu, sporządzili apelację i reprezentowali skarżącą w postępowaniu apelacyjnym na rozprawach w dniach 9 września i 21 października 2014 r.

Poza tym skarżąca zarzuca nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, a skarga kasacyjna przysługuje od orzeczeń sądu drugiej instancji (art. 398¹ § 1 k.p.c.). Przesłanka nieważności postępowania powinna odwoływać się więc tylko do postępowania przed tym sądem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1997 r. I CKN 825/97, OSNC 1998, nr 5, poz. 81, orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 17 września 1946 r., C III 719/45, OSN 1948, nr 2, poz. 34).

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).